

universell*

Nasjonal konferanse om inkluderende læringsmiljø

Trondheim, 17. – 18. oktober 2017

Program

12. nasjonale konferanse om inkluderende læringsmiljø Clarion Hotell Brattøra Trondheim, 17. – 18. oktober 2017

PROGRAM

Tirsdag 17. oktober

08:45   **Oppmøte og registrering**

09.30   **Åpning av konferansen v/ prorektor for utdanning ved NTNU, Anne Borg**
Velkommen
Praktisk informasjon

10:00   **Kvalitetssikring av tilbud og tjenester**
I universitets- og høyskolesektoren har kvalitetsbegrepet høy status. I den forbindelse har Kunnskapsdepartementet bedt Universell utforme en veileder for hvordan institusjonene, med utgangspunkt i studentenes reelle behov, skal arbeide systematisk og praktisk for sikre at tilbud og tjenester for studenter med nedsatt funksjonsevne holder høy kvalitet.

Universell presenterer veilederen, og inviterer aktører fra ulike deler av sektoren til «sofaprat» om hvordan veilederen best kan implementeres.

11:00   **Universell utforming av IKT**
Ny likestillings- og diskrimineringslov (LDL) stiller krav til høyere utdanningsinstitusjoner når det gjelder universell utforming av IKT. Dette berører mange områder, blant annet nettsider og e-læringsplattformer, samt det pedagogiske innholdet i e-læringsplattformer og apper. Hva innebærer kravene i praksis og hva bør man være spesielt oppmerksom på?

Espen Rørvik Tjøstolvsen fra Direktoratet for forvaltning og IKT, (Difi), gir i dette foredraget en oversikt over hva som forventes av utdanningsinstitusjonene, og hvordan Difi skal føre tilsyn med at lovkravene blir fylt på dette feltet.

11.30   **Kaffe**

11.45   **Inkluderende læring og undervisning – et institusjonelt og individuelt ansvar**
I Storbritannia er man på vei bort fra et system hvor store midler til tilrettelegging følger den enkelte student, til et mer universelt utformet system hvor både faglærere og støtteapparat rettes inn mot mer inkluderende praksis, spesielt innen undervisning og læring.

Paddy Turner er leder for NADP – National Association of Disability Practitioners – og har ansvaret for «Teacher Training Programmes» på Sheffield Hallam University. Han vil gi perspektiver sett fra ulike roller, og peke

på utfordringer og suksessfaktorer for å lykkes med mer inkluderende undervisning.

12.30 NAV som tilrettelegger for utdanning

Status om NAVs virkemidler til studentene: utdanning som arbeidsrettet tiltak, mentorordningen og tilretteleggings- og oppfølgingsavtalen.

May-Liz Flatholm er fylkeskoordinator for Jobbstrategien i Sør-Trøndelag og orienterer i dette foredraget om nye retningslinjer for tiltak NAV tilbyr studenter med tilretteleggingsbehov.

13.00 Lunsj

14.00 Parallele sesjoner (75 min). Se oversikt neste side.

Deltakerne kan velge mellom tre sesjoner, hvor det er mulig å bytte underveis.

15.15 Kaffe med forfriskninger

15.30 Nonverbal kommunikasjon i veiledningssamtalen

Enhver relasjon blir i stor grad påvirket av det avsender signaliserer med kroppsspråk og mimikk samt hvordan mottaker tolker disse signalene, både bevisst og ubevisst.

Vidar Hansen har tidligere arbeidet med organisert kriminalitet, spaning og etterretning og nå som «mentalist» og foredragsholder. Hansen blander tankelesning og underholdning idet han avslører hvordan man kan tolke det usagte og bruke det til en styrke i veiledningssamtalen.

Programmet avsluttes kl. 16.30

Middag og kveldsarrangement, tirsdag 17. oktober

19.00 Ølsmaking, mingling og omvisning på E.C. Dahls.
Bussfrakt for de som ønsker fra hotellet kl. 18.45.

19.30 Middag og underholdning med prisutdeling på E.C. Dahls bryggeri.
Retur buss kl. 10.00

Parallele sesjoner (75 min) – Se programomtalen

Parallele sesjoner

14.00 – 15.15

1. uu av IKT

- 1.1. Universell utforming av kompendier v/ Line Tørum Amdam og Tone Fiskaa v/ Grafisk senter (NTNU) (30 min)
- 1.2. Kurs om universell utforming av IKT v/ Geir Sindre Fossøy fra Difi (45 min)
Praktisk oppfølging av plenumsforedrag.

2. Individuell tilrettelegging

- 2.1. NAV Hjelpemiddelsentrals rolle i tilretteleggingen av studiehverdagen v/ Elin Svendsen fra Hjelpemiddelsentralen i Sør-Trøndelag (30 min)
- 2.2. Tilretteleggingsutfordringer og muligheter i praksis for studenter med funksjonsnedsettelse i profesjonsutdanninger v/ stipendiat ved NTNU, Eli Langørgen (45 min)

3. Dialoghjørnet

Temabaserte samtaler som ledes av utvalgte deltakere. Dialoghjørnet består av to bolker, der hver samtalegruppe varer 30 minutter. Maksimalt 7 deltakere per gruppe. Påmelding nødvendig.

Runde 1 (kl. 14.00-14.30)

Bord 1: Studenter med funksjonsnedsettelse i profesjonsutdanningen og tilrettelegging på praksisstedet: Hva kan forventes av tilrettelegging og hvordan samarbeide mellom studiested og praksissted?

Bord 2: Kjenn ditt læringsmiljø: hvordan kan læringsmiljøutvalg (LMU) skaffe seg oversikt over læringsmiljøet ved institusjonen?

Bord 3: Campusutvikling og tilretteleggingsarbeid: Hvordan kan vi ivareta utsatte grupper i en ny institusjon med mange og ulike campuser?

Runde 2 (kl. 14.45-15-15)

Bord 4: Støtte til faglærere: Hvordan kan vi motivere faglærere til å arbeide proaktivt med universell utforming av undervisning? (Bord 3 foregår på engelsk).

Bord 5: I hvilken skuff var det nå den handlingsplanen lå igjen? Institusjonenes handlingsplaner for inkludering av studenter med funksjonsnedsettelse – hvordan blir de til og hvordan følges de opp? Hvordan kan vi få handling inn i planen?

Onsdag 18. oktober

09.00

Fremtidens studielitteratur

Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet har bedt Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek og Universell om å utarbeide forslag til endring av dagens ordninger og tiltak som kan bedre tilgangen til studielitteratur for studenter som har vansker med å lese trykt tekst.

Direktør ved NLB, Øyvind Engh presenterer arbeidsgruppas forslag, status for det videre arbeidet og hvilke konsekvenser dette vil få for studentene og lærestedene.

09.30

Når tilrettelegger blir hobbypsykolog – hvordan strekke til?

Mange opplever å ikke ha tilstrekkelig kunnskap og verktøy i møte med studenter som har store fysiske, kognitive eller psykiske helseutfordringer. Hvordan kan man ved bruk av folkelige prinsipper og egne erfaringer bli en god samtalepartner som våger å ta de vanskelige samtalene?

Egon Hagen er kjent fra NRK p1's podcast «Psykologen», der han ukentlig snakker om hverdagslige utfordringer på en enkel og elegant måte. Hagen har mange års erfaring som studentpsykolog ved Universitetet i Bergen og Universitetet i Stavanger, og vil i foredraget omsette psykologiske prinsipper i veiledningssamtalen.

10.30

Kaffe

10.45

Styr PC-en og skriv med stemmen ved hjelp av Tuva

Mange studenter og ansatte har utfordringer med å bruke tastatur og mus for å produsere tekst. Nå er en norsk løsning for talegjenkjenning og stemmestyring av datamaskiner endelig klar.

Max Manus AS har utviklet hjelpemiddelet «Tuva», og Product Manager Line Adde vil her presentere og demonstrere hvordan man kan skrive e-post, dokumenter og tekster inne i programmet.

11.30

Lunsj

12.30

Parallelle sesjoner (90 minutter).

Deltakerne kan velge mellom tre sesjoner, hvor de må følge hele sesjonen

14.00

Kaffe og forfriskninger

14.15

Fra mottaker til arbeidstaker – Om muligheter og utfordringer for studenter og arbeidstakere som har en pasientbakgrunn

Enkelte faglærere, arbeidsgivere og også studenter med ulike vansker er

usikre på hvorvidt man mestrer arbeidsliv eller er skikket til yrket når man har vansker og trenger tilrettelegging av studiet for å komme gjennom utdanningen. Arnhild Lauveng er et godt eksempel på at vansker tidlig i livet absolutt ikke er en noen hindring for å lykkes i arbeidslivet.

Arnhild Lauveng er psykolog og underviser, og hadde tidligere diagnosen schizofreni. Hun har skrevet to selvbiografier om veien inn og ut av psykosener der hun faglig resonnerer omkring ulike tilstander og mulige årsaker til personlighetsutviklingen. Gjennom personlig og faglige skildringer vil foredraget tilføre et nytt perspektiv i debatten om skikkethet til utdanning og arbeid.

Programmet avsluttes kl. 15.00

Parallele sesjoner

12.30 – 14.00

1. Digital studieteknikk (90 min)

Kurs med innføring i bruk av digitale verktøy med støtte for studenter, faglærere og veiledere/støtteapparat.

Kursholder: Magnus Nohr (Høgskolelektor ved Høgskolen i Østfold)

2. Basiskurs for tilrettelegging (90 min)

Grunnopplæring for nye tilretteleggere/veiledere. Kurset gir en innføring i arbeid med inkludering av studenter med nedsatt funksjonsevne, i alt fra lovverk til hvordan man kan arbeide proaktivt med universell utforming og praktisk med individuell tilrettelegging.

Kursholder: Elinor Olaussen (Universell)

3. Kurs i læringsmiljøarbeid (90 min)

Introduksjon til arbeid med læringsmiljø med spesielt fokus på LMU-arbeid. Kurset tar utgangspunkt i LMU-håndboka og er en fin arena for nye LMU-representanter til å ta fatt på utvalgsarbeidet.

Kursholder: Bjørnar Kvernevik (Universell).